

**Τα Ηρωικά Και Μαρτυρικά Καλάβρυτα.
Πάνδημο Μνημόσυνο Για τα Θύματα των Γερμανών.
(12-8-1944)**

Τη Μαρτυρική Επαρχία των Καλαβρύτων δεν την είχα δει καθόλου. Δεν είχα δει τα 1000 περίπου γυναικόπαιδα της πόλης των Καλαβρύτων, ντυμένα κατάμαυρα, μήτε τα είχα ακούσει να θρηνούνε πάνω στις εκατοντάδες των τάφων, που η ωμότητα των τυράννων και εγκληματικότητα των προδοτών της πατρίδας, ανοίξανε στην ηρωική και ωραία αλλ' άτυχη πόλη. Αυτό το δεύτερο το είδα στις 12 Αυγούστου τού 1944, στο μνημόσυνο που οργάνωσε για τα θύματα του φασισμού στην πόλη των Καλαβρύτων η επαρχιακή επιτροπή του ΕΑΜ Καλαβρύτων. Χοροστατούσε σ' αυτό, ο υπέρτατος Έλληνας του Μωριά ο ιεράρχης του γειτονικού νομού της Ηλείας Αντώνιος. Υπέρτατος για το κύρος της προσωπικότητάς του, για το αξίωμά του για το φλογερό και αγνό ενθουσιασμό του και για όλες τις αρχές του, που οι προδότες τόλμησαν να του αμφισβητήσουν. Θυμάμαι που η αγγελική του καρδιά δεν μπόρεσε να κρατηθεί στο σπαραγμό και αναλύθηκε σε λυγμούς :

Πάλι καινούργια βάσανα.

Πάλι φωτιές και γόοι,

Πάλι καινούργιοι στεναγμοί

Πάλι καινούργιοι πόνοι.

Μ' αυτό το τετράστιχο που νομίζει κανείς πως το δανείστηκε από την δημοτική μας ποίηση, την ποίηση που βγήκε από τα βάσανα του χιλιотυραγνισμένου λαού μας, άρχισε τότε το λόγο και ανάμεσα από τους γόους και τους στεναγμούς αυτούς, βγήκαν μετά όλα τα λόγια του σεπτού ιεράρχη, που καθαρά και φιλτραρισμένα από τον άγιο πόνο του φτάσανε στις καρδιές μας.

Από τις τέσσερις χιλιάδες ανθρώπους που παρουσιάστηκαμε στο μνημόσυνο, δεν έμεινε ένας, που να μην κλάψει, ενώ τα χίλια γυναικόπαιδα των Καλαβρύτων, πεσμένα μπρούμυτα πάνω στο νιόσκαφτο χώμα που σκέπαζε πατέρες, συζύγους, αδελφούς, παιδιά και εγγόνια, αλλά και Έλληνες πατριώτες, έδειχναν σε όλους εμάς το μέγεθος της καταστροφής και ξαναζωντάνευαν την τραγωδία που συγκλόνισε όλο τον κόσμο. Χίλιοι διακόσιοι είναι οι σκοτωμένοι. Ντόπιοι Καλαβρυτινοί οι περισσότεροι ολόκληρος ο άρρην πληθυσμός των Καλαβρύτων από 12 χρονών και πάνω, υπάλληλοι τοποθετημένοι στις διάφορες υπηρεσίες οι άλλοι και πολλοί από τα γύρω χωριά, από τη Βυσικά προπαντός, που η μαύρη τύχη τους οδήγησε εκεί αυτή την ημέρα Μήπως είναι όμως τα Καλάβρυτα μόνο που πάθανε αυτή τη συμφορά ;

Η Ζαχλωρού, η Κερπινή, οι Ρωγοί, η Βυσικά, η Βάλτσα, τα Μαζέικα, το Μάζι, η Λυκούργια, το Παγκράτι, η Χόβολη, το Πλανητέρου, τα Σουδενά Κι' ύστερα ένα σωρό άλλα χωριά, τα περισσότερα από τα 85 περίπου που απαρτίζουν την επαρχία πλήρωσαν σκληρότατο φόρο στη μανία των βαρβάρων, αιμοχαρών τυράννων και γίναν ολοκαύτωμα στο βωμό της λευτεριάς.

Εφημερίδα "Ελεύθερη Αχαΐα" 10-12-44.